

Uitgave van de Vereniging Heemkundekring:

"Willem Snickerieme" te Hooge en Lage Zwaluwe.

Redactie: - G.A.M. Hoeve
- P.J.I. Marijnissen
- W. Schuurmans
- H.J.P. Merkk

Heemkundekring "Willem Snickerieme"
-Vereniging opgericht 10 oktober 1985

Bestuur: - W.P.M. van Wezel voorzitter
- P.J.I. Marijnissen secretaris
- M.J.A. Baselier penningmeester
- J. Bos leden
- J. Budding
- P. den Dunnen
- H.J.P. Merkk

Secretariaat: - P.J.I. Marijnissen
Loonsedijk 27a
4926 RK Lage Zwaluwe
Tel. 01684-2409

Inschrijving Kamer van Koophandel: Waalwijk, V272.085.

Contributie: - Volwassen leden: f 25,00 per jaar.
- Overige tot dit gezin behorende leden:
f 10,00 p.j.
- 65-plussers: f 10,00 per jaar
- Leden jonger dan 18 jaar en waarvan de
ouders geen lid zijn: f 15,00 per jaar

Postbank: 52 54 620

Bank: 12.67.30.229 (Rabobank Lage Zwaluwe, gironummer van
deze bank: 11 02 063)

DE BURT

nr.10

mei 1991

Uitgave van de Vereniging Heemkundekring "Willem Snickerieme"
te Hooge en Lage Zwaluwe

Redactie: G.A.M. Hoeve
P.J.I. Marijnissen
W. Schuurmans
H.J.P. Merkk

Redactie-
adres : G.A.M. Hoeve
Havenstraat 14
4927 Hooge Zwaluwe
tel. 01684-4371

INHOUD

	Pag.
Ontwikkelingen van de landbouw in de Gemeente Hooge en Lage Zwaluwe	2
Een verhaal van "Den Heul" op Blauwe Sluis.....	17
Van een veldwachter die nachtwaker werd	22
Den Hellekant	23
Traditionele dialecten sterven af in snel tempo	25
Aanwinsten voor de (toekomstige) oudheidkamer	26
Oproep	29
Op- c.g. aanmerkingen voorgaande uitgaven van de BURT	30

Druk: Dalma, Made

Ontwikkelingen van de landbouw
in de Gemeente Hooge en Lage Zwaluwe.

Inleiding

Om U een beeld te geven van de ontwikkelingen van de landbouw in de gemeente Hooge en Lage Zwaluwe gedurende de laatste 100 jaar, is door mij uit het Streekarchief een Landbouwverslag uit 1867 opgediept. Waarom specifiek het jaar 1867 naar voren gehaald? Uit de verslagen van circa 100 jaar terug was het met de hand geschreven verslag van het jaar 1867 het beste leesbaar. Alsnog gaat mijn dank uit naar de ambtenaar die het toen samengesteld heeft. Het verslag is nagenoeg integraal overgenomen met behoud van de toen gevoerde schrijfstijl.

Om de ontwikkelingen duidelijk te kunnen weergeven is naast dit Landbouwverslag de Landbouwtelling van het jaar 1989 weergegeven zoals deze gegevens verstrekt zijn door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Als de gegevens van beide jaren naast elkaar gezet worden komt U tot frappante conclusies.

Bijvoorbeeld:	1867	1989
Bouwland:	997 HA	2576 HA
Paarden:	351 stuks	17 stuks
Runderen:	1457 stuks	4501 stuks
Schape:	15 stuks	1627 stuks
Varkens:	41 stuks	2879 stuks
Geiten:	123 stuks	142 stuks
Kippen:	1910 stuks	50.040 stuks

opmerking: Wie zei dat het tegenwoordig zo stinkt?

Veel leesplezier, de onderzoeker: Gerard Hoeve.

Verslag van den Landbouw over 1867 in de gemeente Hooge en Lage Zwaluwe.

1. Algemene Toestand

De toestand van den landbouw en den landbouwer in vergelijking van het vorig jaar kan men als middelmatig aanschouwen. Het beschoot*) van sommige der veldvruchten was niet zeer gunstig ten gevolge van het natte weersgesteldheid, vooral bij het inoogsten deszelfve ondervonden.

De prijzen der granen, als ook die van het vee zijn voor de landbouwer niet ongunstig te noemen.

2. Koop- en huurwaarde der landerijen

A. In 1867 zijn circa 9 Bd (bunder??), 58 Rd (??), 80 Ellen (??), Bouw- als Weiland in het openbaar verkocht en golden buiten de onkosten ad 12 ten honderd de som van f 15 à f 1600,- per bunder.

B. De huurprijs van Bouw- als Weiland voor een termijn van zeven en meer jaren bedraagt f 40,- tot f 60,- per bunder.

C. Geene vermeerdering of vermindering zijn in deze prijzen bespeurd geworden.

3. Gemiddelde alsmede hoogste en laagste prijzen van de voornaamste voortbrengelen van akkerbouw en veeteelt

Tarwe ..... per mud geweest van f 10,- tot f 14,-
Rogge ..... per mud geweest van f 8,- tot f 11,-
Zomergerst .... per mud geweest van f 6,- tot f 7,-
Haver ..... per mud geweest van f 3,- tot f 4,5
Boekwijn ..... per mud geweest van f 7,- tot f 8,-
Paardenboonen . per mud geweest van f 7,- tot f 8,5
Koolzaad ..... per mud geweest van f 12,- tot f 14,-
Lijnzaad ..... per mud geweest van f 12,- tot f 16,-
Aardappelen ... per mud geweest van f 3,- tot f 4,-
Het rundvleesch gold van 58 tot 60 cents het Nederlandsche pond (Ned.p.).

*) opbrengst

Boerderijcomplex " 's Heerenbuis" (ca 1850)

4. Aanvoer ter markt

Er bestaat geen vee of jaarmarkten, alleen bestaat alhier eene wekelijksche graanstaal*), op welke doorgaans nog al veel verhandeld wordt, doch kan geene opgave gedaan worden van de hoeveelheid aangevoerde.

5. Veeartsen

Er zijn geen gegradueerde veeartsen in ge gemeente aanwezig, wel is er een gepatenteerde veearts, doch zonder gemeentelijke of provinciale toelaag te genieten.

6. Ingevoerde verbeteringen

Geene ingevoerde verbeteringen betrekkelijk den landbouw zijn er bekend.

*) soort markt ??

7. Bundertallen en opbrengsten

	Bundertal	Opbrengst
Tarwe	185	2220 mud
Rogge	134	3216 mud
Zomergarst	16	226 mud
Haver	110	4400 mud
Boekweit	32	480 mud
Boonen	58	580 mud
Erwten	10	220 mud
Aardappelen	204	19.380 mud
Winterkoolzaad	28	476 mud
Gedolven Meekrap *).....	10	20.000 pond
Meekrap na den oogst te velde	13	???? ???? ?
Vlas	93	650 mud
	893	31.848 mud
		+ 20.000 pond
		+ 29.000 pond
Klaverhooi 1° snede	26	
Klaverhooi 2° snede	18	
Gebraakt land	60	
Zamen de grootte van het bouwland.....	997	31.848 mud + 49.000 pond

8. Granen en handelsgewassen

TARWE:

Aantal bunders met tarwe bezet	185 bunder
Geraamde gemiddelde opbrengst van het bunder ...	12 mud
Geraamde geheele opbrengst	2.200 mud

De opbrengst van dit gewas valt zeer ten nadeele van den landman uit, dewijl**) de opbrengst zeer gering is, de redenen hiervan zijn moeilijk op te geven, over het algemeen beschouwt men dat de oorzaak gelegen is in de ongunstige gesteldheid bij de uitzaaijing en koude voorjaar.

*) omtrent meer informatie van dit landbouwgewas:

zie DE BURT nr 4 van december 1987

**) terwijl

ROGGE:

Aantal bunders met rogge bezet ..... 134 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 24 mud
Geheele opbrengst ..... 3.216 mud

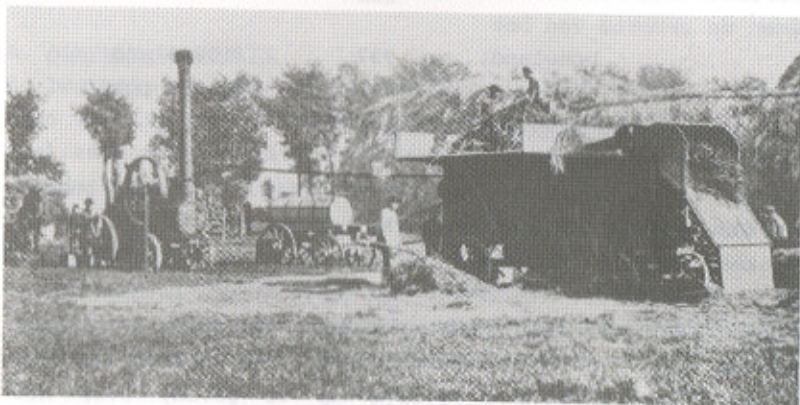
Aantal bunders met winterrogge ..... 98 bunder
Aantal bunders met zomerrogge ..... 24 bunder

De rogge-oogst was niet ongunstig, dewijl men in vergelijking van vorige jaren zoo in afkomst als hoedanigheid middelmatig noemen kan.

ZOMERGERST:

Aantal bunders met zomergerst bezet ..... 16 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 14 mud
Geheele opbrengst ..... 224 mud

Niets bijzonders valt hier aan te merken, als zijnde de opbrengst tamelijk wel uitgevallen.

De stoomdorsmachine die rond 1880 zijn intrede deed.

HAYER:

Aantal bunders met haver bezet ..... 110 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 40 mud
Geheele opbrengst ..... 4.400 mud

Dit gewas is in vergelijking van het vorig jaar gunstiger uitgevallen, in zoo wel in kwaliteit en kwantiteit, den landbouw bevredigend.

BOEKWEIT:

Aantal bunders met boekweit bezet ..... 32 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 15 mud
Geheele opbrengst ..... 480 mud

De veelvuldige regens in den bloeijtijd heeft dit gewas geene beste uitkomsten opgeleverd, althans is het in de verwachting tegen gevallen.

BOONEN:

Aantal bunders met boonen bezet ..... 58 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 10 mud
Geheele opbrengst ..... 580 mud

Dit produkt heeft zeer slechte resultaten opgeleverd en men schrijft zulks in hoofdzaak toe aan de veele gevallen regens in den bloeijtijd.

ERWTEN:

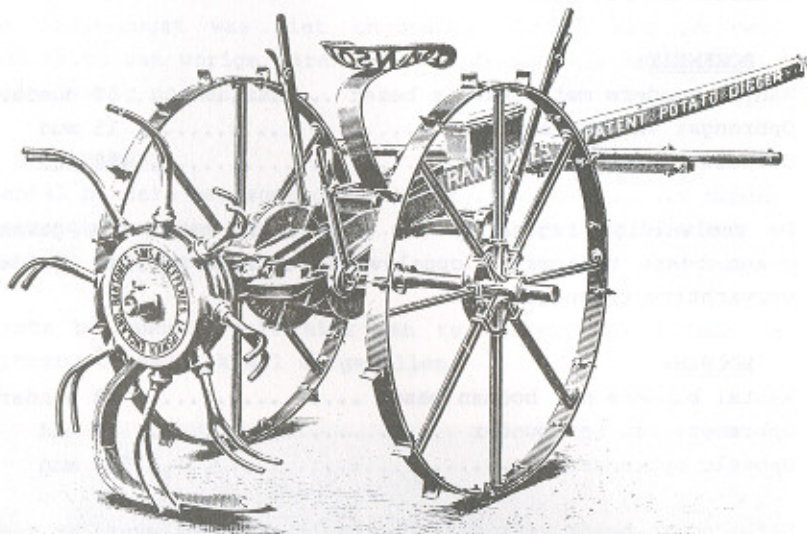
Aantal bunders met erwten bezet ..... 10 bunder
Opbrengst van het bunder ..... 22 mud
Geheele opbrengst ..... 220 mud

Alleen groene erwten worden hier geteeld en zijn vrijgoed geweest, zoo dat de opbrengst hiervan tamelijk is.

AARDAPPELEN:

Aantal bunders met aardappelen bezet ..... 204 bunder
Geraamde gemiddelde opbrengst van het bunder .... 95 mud
Geraamde geheele opbrengst ..... 19.380 mud

De geteelde soorten waren voornamentlijk Jammen, ook met Bloemens en Muisjes, dit gewas was gunstiger als in het vorige jaar en opzichten de ziekte heeft men geene hindernissen gehad, alleen zijn sommige landen door de veelvuldige regens onder water geraakt en waardoor den aardappel veel mede heeft geleden.

Een aardappelrooimachine (Ransomes) die de knollen slechts uit de grond wipte en op een rij gooide, dateert van rond 1903.

WINTERKOOL- EN AVEELZAAD:

Aantal bunders bij den oogst met koolzaad bezet . 28 bunder
 Opbrengst van het bunder ..... 17 mud
 Geheele opbrengst ..... 476 mud

Alleen koolzaad wordt alhier gezaaid welk gewas in vergelijking van het vorig jaargunstiger uitkomsten heeft opgeleverd.

MEEKRAP:

Aantal bunders meekrap ..... 10 bunder (tweejarig)
 Geraamde gemiddelde ..... 2.000 Nederlandse pond
 Gedolven alzoo ..... 10 bunder
 Geheele opbrengst dezer bunders ... 20.000 Nederlandse pond
 Een- en twejarige te velden staande
 na het delven: ..... 13 bunder.

De gedolven meekrap is tweejarig, aangezien alhier geen andere wordt gedolven. Meestroof of fabriek bestaat in de gemeente niet. De prijs van dit produkt is zeer laag en komt op f 30,- à f 32,- per honderd Nederlandse ponder neder, en door deze lage prijzen is oorzaak er weinig geteelt wordt.

De meekrap kon in het tweede jaar worden gedolven, maar wie het volle profijt van de wortels wilde trekken, oogtte pas het derde jaar.

VLAS:

Aantal bunders met vlas bezet ..... 93 bunder
 Geraamde gemiddelde opbrengst van het bunder aan vlas, de vezelstof ..... 270 Ned.po
 en van het bunder aan lijnzaad ..... 7 mud
 Gemiddelde pachtprijs van het bunder vlasland .. 300 gulden
 Gemiddelde prijs van 100 Nederlandse pond vlas .. 78 gulden
 Gemiddelde prijs van het mud lijnzaad ..... 14 gulden

Het lijnzaad is ter oorzaak van het koude en natte weder laat kunnen worden gezaaid en is daardoor in een korte tijd schielijk gewassen, hetwelk bij de bewerking blijkt niet gunstig te zijn, vooral in de wigt, de prijzen van het gezwingelde vlas zijn ook minder, in vergelijking van de hooge sommen die men voor groen vlas heeft moeten betalen.

9. Voedergewassen

Klaverhooi, gewonnen 1ste snede van 26 bunder 2.000 Ned.po
Klaverhooi, gewonnen 2de snede van 18 bunder 1.500 Ne.po

Het klaverhooi, zoo wel de 1ste als de 2de snede was tamelijk goed uitgevallen.

Gebraakt of gezomervoord (??)land, in den loop van het jaar geenen oogst afgeworpen hebbende 58 bunders.

10. Wei- en hooilanden

Aantal bunders weiland ..... 84 bunder
Aantal bunders hooiland ..... 167 bunder
Geraamde gemiddelde opbrengst hooi van het bunder 5.000 N.p
Aantal bunders verpacht weiland ..... 84 bunder
Gemiddelde pacht van het bunder weiland .... 50 à 60 gulden
Aantal bunders verpacht hooiland ..... 167 bunder
Gemiddelde pacht van het bunder hooiland .. 90 à 100 gulden

Den toestand van het wei- en hooiland was dit jaar gunstiger als in het vorige jaar, dewijl men geen hinder had van muizen, zoo dat dezelve voor den landman geene onvoordeelige uitkomsten hebben opgeleverd.

11. Veevastapel

PAARDEN

Aantal dekhengsten bepaaldelijk voor het dekken gebezigd: ..... geen
Aantal veulen merriën die vermoed worden drachtig te zijn: ..... 21 stuks
Aantal veulens, jonge paarden beneden drie-jarige ouderdom: ..... 50 stuks
Aantal overige paarden, de werkpaarden alzo zonder onderscheid van geslacht en ouderdom ..... 280 stuks
De handel is in vergelijking van het vorige jaar bevredigend.

Niets bijzonders op te merken omtrent de aanfokkerij.
De gezondheidstoestand was bevredigend en geene heerschende ziekte hebben er onder de paarden geheerscht.

Met voldoende paarden, ploegen en mankracht kon ook voordat de tractor zijn intrede had gedaan, in hoog tempo een stuk land worden omgelejd.

EZELS

Aantal ezels en mullezels 3

RUNDEREN

Aantal springstieren 3
Aantal melkkoeijen en melkvaarzen 714
Aantal kalveren en pinken 524
Aantal mestossen en ander mestvee 216
Aantal trekossen ..... -

Den veehandel is over het geheel tamelijk geweest, althans in verband van het verbod van uitvoer naar België en Engeland, waren de prijzen hoog te noemen.

De aanfok is wel niet zoo sterk als vroeger uit hoofde van de gevreesde veeziekte, doch begint meer aan te wakkeren. De gezondheidstoestand van het vee was gunstig althans men bleef verschoond van de heerschende veethypus zoo dat er geen aangetast of bezweken zijn.

SCHAPEN

Aantal voorhanden schapen 15

GEITEN

Aantal geiten en bokken 123

VARKENS

Aantal voorhanden varkens, de biggen onder de twee maanden niet daaronder begrepen 41
Aantal in den afgelopen herfst, minder dan een jaar oud, geslagte varkens 136

De gezondheidstoestand van deze dieren was gunstig, althans hebben er geene epidimische ziekte geheerst.

PLUIMVEE

Globale begroting van het aantal hoenders 1800
Globale begroting van het aantal kalkoenen 12
Globale begroting van het aantal eenden 98

12. Houtteelt

Geen

13. Ontginningen

Aan riet ..... 60 bunder
Aan biesen ..... 150 bunder
Het riet bragt f 60 à f 70 per bunder op en de biesen f 130 à f 140. De biesen worden tot behoud van de plaat om de twee jaren gesneden, terwijl het riet daarentegen jaarlijks wordt gewonnen.

Landbouwtelling 1989 in de gemeente Hooge en Lage Zwaluwe. verstreckt door het Centraal Bureau voor Statistiek

1. Indeling van de cultuurgrond

Akkerbouwgewassen	1.370 Ha
Blijvend grasland	953 Ha
Tijdelijk grasland	33 Ha
Open tuinbouw	216 Ha
Tuinbouw glas	3 Ha
Braakland	1 Ha
	Totaal 2.576 Ha
Overige grond + nat grasland	44 Ha

2. Aantal bedrijven

Totaal aantal agrarische bedrijven ..... 118 stuks
waarvan 116 met cultuurgrond, 100 met akkerbouwgewassen, 89 met grasland, 45 met open tuinbouw, 4 met grond onder glas en 48 met open grond en grond onder glas.

3. Indeling van de akkerbouwgewassen

GRANEN	PEULVRUCHTEN
Wintertarwe .... 268 Ha	Groene erwten ... 11 Ha
Zomertarwe ..... 10 ha	Veldbonen ..... 29 ha
Zomergerst ..... 108 ha	Totaal 40 ha
Rogge	3 ha
Haver	4 ha
Totaal 394 ha	Totaal 62 ha

HAKVRUCHTEN	KARWIJZAAD
Potaardappelen .. 10 ha	Totaal 1 ha
Cons. aardappelen (zand) 4 ha	DIVERSEN
Cons.aardappelen (klei) 237 ha	Mais ..... 240 ha
Suikerbieten ... 236 ha	Groenbemesting ... 1 ha
Voederbieten .... 5 ha	Erwten ..... 117 ha
Totaal 492 ha	Uien ..... 16 ha
	Overigen ..... 7 ha
	Totaal 381 ha

4. Aantal bedrijven met akkerbouwgewassen

Met wintertarwe: .. 50 stuks	Met zomertarwe: ... 3 stuks
Met zomergerst: ... 32 stuks	Met rogge: ..... 1 stuks
Met haver: ..... 2 stuks	Met granen: ..... 62 stuks
Met groenen erwten: 3 stuks	Met veldbonen: .... 9 stuks
Met peulvruchten: . 12 stuks	Met graszaad: .... 14 stuks
Met karwijzaad: .... 1 stuks	Met hakvruchten: . 69 stuks
Met suikerbieten: . 61 stuks	Met voederbieten: . 8 stuks
Met mais: ..... 61 stuks	Met groenbemesting: 1 stuks
Met erwten: ..... 25 stuks	Met ulen: ..... 6 stuks
Met pootaardappelen (klei): ..... 2 stuks	
Met consumptie aardappelen (zand): 1 stuks	
Met consumptie aardappelen (klei): 44 stuks	
Met overigen: ..... 2 stuks	

5. Groenten op open grond

Andijvie	480 are	Augurken	150 are
Bewaarkool	80 are	Bloemkool	450 are
Knolselderij 5.190 are		Prel	100 are
Schorseneren .	645 are	Spinazie	2.830 are
Stokbonen	100 are	Spruitkool	1.200 are
Stambonen ..	5.490 are	Tuinbonen	555 are
Winterpeen ...	450 are	Witlofwortel	1.525 are
Overigen ...	2.155 are		

Totaal: 21.400 are

6. Bloem- en boomkwekerij-gewassen op open grond

Bos- en haagplantsoen	68 are
Sierconiferen	64 are
Sierheesters	25 are
Totaal	157 are

7. Aantal bedrijven met boomkwekerij-gewassen

Met bos- en haagplantsoen	3 stuks
Met sierconiferen	2 stuks
Met sierheesters	1 stuks

8. Oppervlakten van de gewassen

	Oppervlakte	Aantal bedrijven
<u>Groenten onder glas</u>		
Paprika verwarmd	8.350 m2	1

Bloemkwekerijen met gewassen

<u>onder glas</u>		
Potplanten voor de bloei ...	24.000 m2	1
Perkplanten	320 m2	1

Tuinbouwgewassen onder glas

Groenten	8.350 m2	1
Bloemkwekerij	24.320 m2	1
Boomkwekerij-gewassen	2.000 m2	1

Tuinbouwgewassen onder staand glas

Warm	327 are	3
Koud	20 are	1
Boomkwekerij-gewassen	2.000 m2	1

9. Veestapel

RUNDVEE	Aantal mannelijk	Aantal vrouwelijk	Totaal aantal
---------	---------------------	----------------------	------------------

Niet voor de mesterij

Jonger dan 1 jaar	6	769	775
1 tot 2 jaar	25	756	781
Ouder dan 2 jaar	-	224	224
Melk en kalfkoeien	-	1939	1939
Fokstieren 2 jaar en ouder .	4	-	4

Voor de mesterij

Jonger dan 1 jaar	355	32	378
1 tot 2 jaar	248	37	285
Ouder dan 2 jaar	5	34	39
Weidekoelen ouder dan 2 jaar -		67	67

TOTAAL AAN RUNDVEE 4.501

Aantal bedrijven met rundvee	74 stuks
Aantal bedrijven met melk- en kalfkoeien	54 stuks

BIGGEN (tot 20 kg)

Bij de zeug	198
Niet meer bij de zeug	294
Totaal BIGGEN	492

MESTVARKENS

Varkens van 20 - 50 kg	561
Varkens 50 kg en meer	1.662
Totaal MESTVARKENS	2.223

OPFOKZEUGEN EN OPFOKBEREN

Fokzeugen/-beren van 20 - 50 kg	23
Fokzeugen/-beren 50 kg en meer	7
Totaal FOKZEUGEN/-BEREN	30

OVERIGEN

Gedekte zeugen 96
 Zeugen bij de biggen 20
 Overige fokzeugen 14
 Dekrijpe beren 4

Totaal OVERIGEN 134

TOTAAL AAN VARKENS 2.879

Aantal bedrijven met varkens ..... 9 stuks
 Aantal bedrijven met fokzeugen ..... 2 stuks
 Aantal bedrijven met mestvarkens ..... 9 stuks
 De hokcapaciteit voor de mestvarkens van 20 kg en meer bedraagt 3.144 stuks.

Deze capaciteit is verdeeld over 11 bedrijven.

PAARDEN EN PONY'S

	Paarden	Pony's	Totaal
Jonger dan 3 jaar 5	 2	 7	
Ouder dan 3 jaar ..... <u>6</u>	..... <u>4</u>	..... <u>10</u>	
TOTAAL AAN PAARDEN EN PONY'S 11	6	17	

Aantal bedrijven met paarden ..... 5 stuks
 Aantal bedrijven met pony's ..... 6 stuks
 Aantal bedrijven met paarden en pony's ..... 11 stuks

SCHAPEN EN GEITEN

SCHAPEN:
 Lammeren 910
 Schapen (mannelijk) 11
 Schapen (vrouwelijk) 706

TOTAAL AAN SCHAPEN 1.627

Aantal bedrijven met schapen ..... 23 stuks

GEITEN:

Melkgeiten 85
 Overige geiten 57

TOTAAL AAN GEITEN 142

Aantal bedrijven met geiten ..... 4 stuks
 Aantal bedrijven met melkgeiten ..... 1 stuks
 Aantal bedrijven met overige geiten ..... 4 stuks

KIPPEN

Slachtkuikens 50.000
 Leghennen (18 weken tot 20 maanden).... 40

TOTAAL AAN KIPPEN 50.040

Aantal bedrijven met slachtkuikens ..... 2 stuks
 Aantal bedrijven met leghennen ..... 1 stuks
 Aantal bedrijven met kippen ..... 3 stuks
 De hokcapaciteit voor de slachtkuikens bedraagt 353.200 stuks en voor de leghennen 40 stuks.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Een verhaal van "Den Heul" op Blauwe Sluis

Daar op Blauwe Sluis mijn geboorte-huis staat en ik een groot deel van mijn leven daar heb doorgebracht, besloot ik een artikeltje te wijden aan "Den Heul". Die heul is immers ook de grens tussen de gemeente Zevenbergen en de gemeente Hooge en Lage Zwaluwe, althans de vliet die eronder door stroomde.

Vroeger had deze Heul z.g. vloeideuren; deze openden automatisch als de waterstand aan een zijde te hoog werd, loste dan het water ter hoogte van 's-Heerenhuis en omgekeerd, sloten weer automatisch als het water aan de andere kant te hoog kwam.

Nu allereerst de naam Blauwe Sluis. Zoals u hiervoor reeds is uiteengezet was het op de eerste plaats een echte sluis. Ik kan me nog herinneren den Heul in zijn oorspronkelijke staat, d.w.z. dat gedeelte van de overbrugging waarover het 'verkeer' in die jaren placht te gaan.

Om het toenmalige 'verkeer' te behoeden voor het in de

vliet rijden was een muur van ijsselsteentjes opgetrokken met een afdekking van een doorgaande zware natuurstenen band van blauwe hardsteen. Dit is dan ook waarschijnlijk de reden dat er over de Blauwe Sluis gesproken werd.

De overbrugging liep, en loopt trouwens nog, onder het woonhuis en de vroegere vlasschuur door. Hiervan is echter niet veel meer te zien. De reeds eerder genoemde 'vloei-deuren' bestonden uit een zwaar houten raamwerk met daarop ijzeren platen. Bovendien waren de deuren voorzien van lange ijzeren stangen om, wanneer er teveel modder voor de deuren zat, een handje te kunnen helpen bij het openen.

Ik kan me nog herinneren dat mijn vader (de Smid van Sluis) die deuren moest repareren vanuit een roeiboot.

Toen de muur van ijsselsteentjes begon in te storten, dat zal zo ongeveer in de dertiger jaren zijn geweest, werd een betonnen muurtje met ijzeren reling aangebracht.

Het woonhuis en de vlasschuur moeten volgens de oorspronkelijke bewoners (de familie Domenie-Visseren) dateren uit de tijd van de Elisabethsvloed.

Hoe men er overigens toe kwam over deze vliet dergelijke gebouwen op te richten weet ik niet.

Toen de Duitsers tegen het einde van de Tweede Wereld oorlog zagen aankomen dat het voor hen een verloren zaak begon te worden, waren zij aanvankelijk van plan de zaak onder water te zetten; daarom werd 'de Heul' dichtgezet met baaltjes pure cement. Het resultaat was niet wat zij ervan verwacht hadden. De landerijen kwamen slechts 'dras' te staan.

Een betonnen muurtje met ijzeren reling.

Toen de geallieerde troepen nader en nader kwamen, kwamen de z.g. 'sprengcommando's' en die besloten de brug over de vliet op te blazen. De hardgeworden cement vormde een prima ondergrond. Ook de lange ladders uit de vlasschuur gingen er bij onder, tot grote ergernis van de eigenaar, die er luidruchtig mopperend bijstond. "Ja, das kommt alles zurück".

Maar het was zo dat 'de kapper', zoals ze Cor Domenie noemden, zijn ladders nooit meer terug zag. Ze gingen met de Heul de lucht in.

Toen het uur van de bevrijding daar was en we onder het angstaanjagende trommelvuur lagen, hoorden we boven alles uit een enorme knal die zelfs het trommelvuur overstemde en daar ging 'de Heul' met ladders en al de lucht in.

Ten tijde van de explosie bevonden zich onder in de kelder van het woonhuis twee gezinnen, te weten dat van Domenie (Cor, zijn vrouw en zijn zoon) en dat van D. Jansen (6 personen). Zij hadden aanvankelijk hun toevlucht gezocht onder de sluis van de Pootweg. Maar omdat het water te hoog gestegen was waren zij naar de kelder van C. Dominie gegaan.

Dat deze heul enorm zwaar geladen was bleek uit het feit dat enorme brokken beton door het golfplaten dak van een boerderij op 200 meter afstand binnenvielen.

De Polen namen nu bezit van Blauwe Sluis en zagen dat weliswaar de weg was opgeblazen, maar de schuur op de overbrugging was nog intact. De grote 'mendeuren' aan een zijde werden opengezet en dwars door de schuur heen bereikte de eerste tank de overkant. Ik heb veel navraag gedaan hoe dit mogelijk was daar aan de andere kant slechts een smal deurtje was. Op een bepaald moment vond ik iemand die er getuige van was geweest: toen de eerste tank naar de overkant ging reed deze er gewoon de muur uit ..... Zo simpel was dat.

Het huis en de schuur bestaan heden ten dage nog; het woonhuis wordt bewoond door de familie Haasbeek. De schuur is niet meer in de oorspronkelijke staat, want bij het springen van de Heul verloor de schuur een gevel.

Na de bevrijding is er van ijsstelsteentjes een nieuwe gevel ingezet waarbij het dak ook enigszins werd aangepast.

Dat was het definitieve einde van de Heul.

Na de bevrijding is er door mijn broers eerst nog een ronde vloeklep in gemonteerd en later een door middel van een slinger bediende klep. Weer later is alles afgedamd.

Slechts een bord doet nog herinneren dat men zich in het gehucht Blauwe Sluis bevindt. Voordat de sluis er was heette het gehucht 'Elderens Polder' of 'Landekens Voordaghe'.

Rest mij mijn dank uit te spreken aan Mevrouw van den Andel-Domenie, die de foto's en het hierna volgende krantenbericht ter beschikking stelde, alsmede aan Jan Jansen die thans in Hooge Zwaluwe woont.

P. Marijnissen

Foto van het woonhuis.

Het echtpaar A. Domenie-Visseren in het goud.

IN 'T KORT — Geweldige brand in Amsterdam

LAND is uitgebroken in opstap-loodsen met aardappelen bij de Centrale Markthalen te Amsterdam brand is na 30 uur nog niet ge-licht. 9 loodsen zijn al uitge-brand en het is zeer de vraag of de andere 6 loodsen kan red-

BESTUREN der landelijke groenten- en fruithandelaars van meening dat de maximum-ten voor groenten achterwege-ten blijven en indien deze toch-ten worden ingesteld, dan kan-aleinhandel daaraan geen me-terkig verliezen.

ONS LAND bevinden zich nog 674 Duitsche krijgsgevangenen, werkzaam zijn ten behoeve van de marine. Het laat zich aanden- de krijgsgevangenen in 1947 ge-lijk kunnen worden vermin-eld. Ieder wij in de Memorie van-woord van Marine.

DE REGERING zal binnen-kort een verklaring geven-ter haar standpunt ten aan-ten van emigratie, deelt het- N.P. mede. Ofschoon de re-gering in principe niet tegen- emigratie gekant is, zal zij toch- hulp weigeren aan zekere cate-gorien van personen, in het- bijzonder aan arbeiders in de- bouwindustrie, die noodig zijn- bij den wederopbouw en aan- uitbedelenden.

HIERACK, die tijdens het Hitler- regime de functie van minister- in Justitie heeft vervuld en die- penkorf te Neurenberg zou be-ht worden, heeft in een kamp- moord gepleegd.

EN motorrijder uit Zaandam, vloog te Amsterdam bij het pas-eren van een auto tegen een te-llinger op en werd daarbij op- ge gedood. De duo-rijder liep een- tresschudding op.

Van f50.000 begroting 1947

plaats
school

regemeester Stekens wil men op- te Rijk overbrengen. Op- voorstel van den heer Hurks- is het uitgetrokken bedrag van

Het feest op „Den Heul”

Het echtpaar A. Domenie-Visseren in het goud

VANDAAG is het feest op „Den Heul”, de Blauwe Sluis te Lage Zwaluwe. Het echtpaar A. Domenie-Visseren herdenkt op dezen dag zijn gouden huwelijksrouw, een feest, dat zeer zeldzaamheid zal blijven.

Het is geen wisse-wasje, om in dezen tijd van het jaar, nu de boeren de bieren van het land rijden, ja een gerieflijk relatie met de bus van de N.S., in Lage Zwaluwe je weg te zoeken en te gaan naar de Blauwe Sluis. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en zoo troffen wij het echtpaar dat eigenlijk nog niets „gouds” over zich heeft, wij becoelen wat ouderdom betreft, ge- sellig achter de plattebuis in hun woonhuis, dat dateren moet uit den tijd van den H. Elisabeths- vloed.

Ne sterke mensch.

Zooals gezegd, wij troffen hen achter de plattebuis en vader Domenie was vinding „noo-gezeed nie zoo lles”. Wij kusten ons, dat niet zoo goed voorstellen van va- der Domenie, die tog in den verren- ontrek bekend staat als „de kapper”, niet in den zin van bar-ber, maar als de sterke stoer en vak-ekwame man. Als ge in Mado komt, dan weten ze U te vertellen van „daar hadde dieci sterke mensch”. Ja hij was de reus van het werkvolk en met zijn lachend gezicht vertelt hij ons hoe hij zeven beulijes cement met gemak weg kon dragen.

Vader Domenie is opgegroeid als polserwerker en dat liep mee. Met Mart, Hoeven werkte hij gelukkig samen en begon nachten zoetjes aan op zijn eigen. Rond 1903 pakte hij werk aan in den Biesbosch — pioniers. 20 jaar lang heeft hij hier zijn da- gen geleefd met „h vd maar heer- lijk” werk. „Wij waren gewild- voor een paar centen en onder el-kaar waren de mannen beter als ze nou zijn menner. Met hard werken hebben de vrouw en ik een goede boterham verdiend.”

„De kapper” heeft nu veien in de streek en daarbuiten het vras-zwingelen geleerd. Van de

vlaserij Noordhoek is hij een der stichters, „den goordrijver”. Jaren lang zat hij in het bestuur. Ook op Zwaluwe heeft hij veel pogin- gen in het werk gesteld een wis-terij te stichten, „maar de burge- meester had een bletsje te nuwe broek won, wlt de ceuten be- trof.” Dit is dan ook niet door- gegaan.

„Hoe hebt U het eraf ge- bracht met den oorlog?”

En dan komt er een heel ver- haal los met hier en daar krach- tige woorden er tusschen, wanneer het tegen de moiten gaat. De Zwingerkerk werd tot al vernies- en ook het huis zelf had nog al- liden, maar de Blauwe Sluis en regen van granaten te verwerken kreeg.

Het beddeke geschud.

Maar ze hebben den moed niet- verloren, vader en moeder Domenie en „voor de zeuns, men- neer, ze behoeven maar aan te- pakken”. Het echtpaar A. Dome- nie-Visseren had negen kinderen, waarvan nog 2 zoons en 3 meisjes in het leven zijn en onder tusschen- reeds weer getrouwd.

Iets bijzonders is nog wel, dat vader Domenie 57 jaar lles is van de H. Familie en n.oi een ver- goeding heeft overgeslagen.

Moeder Domenie gaat nog- proempt lederen Zondag ondanks haar 72 jaartjes te voet naar de kerk in Lage Zwaluwe.

Roofoverval opgehelder

Portier een aartsleugenaar?

DE RECHERCHE te Rotterdam, heeft thans de draden in han- den van het complex dat gemaed was om op 24 Aug. jl. een roofover- val te ensceueren op het hoof- postkantoor te Rotterdam, waarbij de portier gekneveld overvallen, be- dwelnd en gekneveld te zijn ge- weest.

Met de arrestatie van dezen por- tier en acht anderen, acht men nu niet alleen dezen overval, waar- bij de buit meer dan een ton be- droeg, opgehelder, doch ook 'n diefstal van ongeveer f 50.000 in Januari aan dit jaar gepleegd

Een stukje uit de krant van 1947.

Van een veldwachter die nachtwaker werd.

Het is augustus 1855 De nachtwaker Jan van Veldhoven heeft een vrij groot aantal dienstjaren achter de rug. Blijkbaar heeft hij zijn dienst goed gedaan, want er zijn nimmer klachten over hem bij het gemeentebestuur binnengekomen, ondanks het feit dat deze mensen toch wel in de gaten gehouden werden. Hij is voornemens te gaan verhuizen en meent daardoor niet langer in staat te zijn als nachtwaker te kunnen functioneren, dus bedankt hij per 1 oktober.

Dit nieuwtje komt de veldwachter C. Kerkhof ter ore, die er een dankbaar gebruik van wil maken. Hij is 61 jaar en wil het wel wat kalmer aan doen. Hij verzocht dan ook uit de functie van veldwachter te worden ontheven en nachtwaker te worden.

Dat de gemeenteraad blij met dit voorstel was bleek bij de behandeling daarvan, want zo werd letterlijk gesteld "dat het den voorzitter toescheen in aanmerking genomen dat hij (Kerkhof) de functie van veldwachter wegens zijne 61-jarige ouderdom niet meer die vigilantie en ijver bezat, welke men in een jonge politiemans verwacht en men moet van deze gelegenheid gebruik maken om hem op voormelde wijze buiten de last der gemeentekas te lozen en door een andere en geschikte veldwachter te doen opvolgen" (einde citaat). Alvorens men een voorstel deed wilde men eerst toch wel bezien of het wel nodig was een andere veldwachter aan te stellen. De raadsleden de Visser, van Gils en van Santen waren van mening dat er bezuinigd moest worden. Zij stelden dan ook voor het te doen met een veldwachter zowel voor Hooge als Lage Zwaluwe en die dan voor de extra moeite een toelage te geven van vijftig of vijf en zeventig gulden. Op die manier zou het voor de gemeentekas toch voordeliger uitkomen. Zij motiveerden hun voorstel als volgt: "De veldwachter zou centraal kunnen wonen en daar surveilleren. Hij zou dan niet in de uithoeken van de gemeente komen, maar dat gedeelte zou de marechaussee voor zijn rekening kunnen nemen."

De voorzitter was echter ook niet van gisteren en wist zich nog maar al te goed te herinneren dat de gemeente als proef gedurende de jaren van van 1834 tot en met 1836 het zonder veldwachter had gedaan en dat was op een mislukking uitgelopen. Hij was er wel voorstander van om de veldwachter centraal te laten wonen, doch toch wel liefst kort bij zijn woning en niet te ver van het raadhuis, zodat hij eventuele voorvallen direct zou kunnen melden. Ook zou er volgens hem wel eens iets ter ore van de burgemeester kunnen komen, waarvoor hij direct de bijstand van de veldwachter nodig had. Hij was dan ook van mening dat deze post niet bezuinigd kon worden.

De voorzitter kreeg zijn zin. Er werd een voorstel gedaan aan de commissaris des Konings om een tweede veldwachter aan te stellen. Zo was eenieder geholpen. Jan van Veldhoven verhuisde. Kerkhof werd nachtwaker en een nieuwe veldwachter werd aangesteld.

Breda, maart 1990 Arie Lucas

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Den Hellekant

Is er nog een mooier stukske land
in het land dan den Hellekant?
Vroeger heerste er rust en vree,
maar dat telt tegenwoordig niet meer mee.
Een laan met eikenbomen, wat waren we toen rijk.
't Was enkel zand, paard en kar, diepe karresporen, als het
regende modder en slijk.
Die weg werd verhard en o wee
weg was toen de rust en vree.
't Werd een autoroute naar Made toe
je moet niet vragen hoe.

Rustig rijden is er niet bij
als je daar loopt, spring dan maar opzij.
Nee, rustig is het er niet meer
met zoveel en zwaar verkeer.
De nostalgie die is verdwenen
je zou er werkelijk om kunnen wenen.
't Buurten op 't Hoekske is voorbij
Ze zaten daar uren, tegen de schuur bij Bossers op een rij.
Ja sterke verhalen vertellen
en tegelijk maar olienootjes pellen.
Die konde bij Kee Theuns in 't winkeltje kopen
in die tijd waren ze 's avonds tot laat toe open.
Nee, die tijden komen niet meer terug
ze zijn tegenwoordig hard en stug.
Ja zoals het vroeger was zal ik niet vergeten
geloof het maar niet, zeker weten.

Een bewoonster van 't Hoekske

Een foto van 't Hoekske van den Hellekant.

Traditionele dialecten sterven af in snel tempo

Voor veel mensen is de taal gelijk aan de standaardtaal, in Nederland het ABN. Velen veronderstellen ten onrechte dat een dialect een beperkte, misvormde afleiding is van die standaardtaal. Maar volgens taalkundigen is dat onzin, ook het ABN is een speciaal dialect. Eeuwenlang hebben de standaardtaal en andere dialecten vreedzaam naast elkaar bestaan. Mensen kwamen vaak niet verder dan het dorp waar ze geboren waren, en radio en televisie bestonden nog niet. Maar de laatste jaren is dat beeld drastisch veranderd. Vooral de regionale of streekdialecten worden bedreigd. De standaardtaal als algemeen communicatiemiddel lijkt aan een onstuitbare opmars te zijn begonnen en het ziet er naar uit dat veel dialecten hun langste tijd hebben gehad. Volgens Frans van Coetsem, een Amerikaanse hoogleraar, zullen sterke talen zoals bijvoorbeeld het Engels, zwakke talen gaan beïnvloeden en op dezelfde manier heeft de standaardtaal invloed op het dialect. De Engelse dialectoloog Peter Trudgill is wel met hem eens dat dialecten bezig zijn voor een deel te verdwijnen, maar dat heeft niet helemaal alleen te maken met het feit dat een sterke taal een zwakke taal verdringt. Immers twee dialecten zijn wel te verstaan, maar twee verschillende talen niet. Dat de dialectspreker zijn taal steeds meer opgeeft heeft andere oorzaken. Dialecten zouden best mogen veranderen, elke taal leeft nu eenmaal, maar geheel verdwijnen is een treurige zaak. Een belangrijk deel van de onze culturele bagage gaat hiermee verloren. En het is een beetje typisch voor Nederland. In landen als België, Noorwegen en Zwitserland staan de dialecten veel steviger in hun schoenen. Daar praat bijvoorbeeld een man van aanzien gewoon in dialect. Bijvoorbeeld de burgemeester en de dokter.

Hoe is het tij te keren? Een mogelijkheid is extra aandacht eraan besteden en oude en nog bestaande dialecten archiveren. Maar er moet publiciteit aan gegeven worden en op scholen moeten de kinderen leren dat hun dialect waardevol

is. Hoe komt het dan dat mensen hun dialect verlaten. Volgens Trudgill is het omdat het platteland naar verhouding steeds meer ontvolkt. Of ze krijgen rechtstreekser contact met de steden. Volgens de Nederlandse taalkundige Stroop zal echter het standaardnederlands nooit de baas worden. Er zullen dan mengvormen van dialect en standaardtaal ontstaan. Op de teevee kun je horen dat mensen de flauwe standaardtaal doorspekken met woorden uit de eigen regio. Het is m.i. een goede zaak dat een heemkundekring, waar mogelijk, aandacht besteed aan ons dialect.

Het Zwaluws dialect is heel mooi en er komt nog bij dat wij van oudsher eigenlijk twee dialecten hebben. De protestanten praten heel anders dan de katholieken. Je kunt het meteen horen. Bijvoorbeeld aan hun rollende rrrrr.

Wim Schuurmans (naar een artikel in de Volkskrant van 20 oktober 1990)

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Aanwinsten voor de (toekomstige) oudheidkamer:

- Klompengereedschap: een paalmes ..... van Mevr. de Bruin, Hooge Zwaluwe
- Patronenmachientje ..... R. van der Veeke
- Twee dissel-gutsen en een wagenrol ..... Joost Polak Hooge Zwaluwe
- Heilig Hartbeeld ..... J. Beljaars, Lage Zwaluwe
- Zaai kleed, zicht met pikhaak, deegsteker, pook, haak voor Hangijzer ..... Ad Pals-Voermans, Lage Zwaluwe
- Bascule met gewichten van 2 en 5 kilo ..... v.d. Neut Lage Zwaluwe
- Drie apparaten voor de kaasmakerij .... Jo Middelkoop, Lage Zwaluwe
- Een vijfbalkeg en een wetplank .. F. de Rond Lage Zwaluwe

Joost en Piet tussen de door hen geheel gerestaureerde bezittingen van de Heemkundekring

- Een boombijl, een rijshaak en een hamer . Joh. Koreman Lage Zwaluwe
- Een aardappelspitvork, een laarzentrekker, een wargaren, twee wildklemmen, een visnet, twee muskusratklemmen, een bietenmes, twee sikkels en een loodlepel ... Hr Lucas Breda
- Een drillboor, een bedkruik en een bietenSPA ... J. Voermans Lage Zwaluwe
- Een handschoffelmachine, een paardsvorentrekker en een gareel met hozen ..... Reniers Hooge Zwaluwe
- Een kraanzaag ..... K. Boot Hooge Zwaluwe
- Een bieten spade ..... M. Baselier Lage Zwaluwe
- Een twee-schaar wentelploeg ..... C. Segeren Lage Zwaluwe
- Een dia-tafel en drie diamagazijnen ..... J. Donckers Lage Zwaluwe
- Een spoormandje (100 jaar oud) ..... Mevr. v.d. Andel Lage Zwaluwe
- Een bieten spade ..... F. Schuurmans Lage Zwaluwe
- Een Duitse kist voor steelhandgereedschap . Jaap Dudok Lage Zwaluwe

Elf oude Zwaluwse foto's, een serie bidprentjes en een Brabantse muts met kroezel ..... C. van Kastel Olmhof
 Een graanmolen en een dompboor ... A. Boschker Lage Zwaluwe
 Een opbolmachine, een klutsmachine, een bietenspade en een pios ..... Mevr. v. Stenis Drimmelen
 Een oud telefoontoestel en een dissel .... H. de Vries Lage Zwaluwe
 Een zwing met beugel, arhaak, zicht en haarhamer P. Schuurmans Hooge Zwaluwe
 Een kistje met allerhande met sikkels, kantenmaaiers enz. .... A. Schuurmans Hooge Zwaluwe
 De torenhaan van de Herv. Kerk ..... Hooge Zwaluwe
 Kleermakersschaar ..... J. Voermans Lage Zwaluwe
 Een tap met sleutel voor het 's winters scherpzetten van het paard bij sneeuw en ijs, en een stel beugels met pennen om onder mensenvoeten te doen met het zelfde doel ..... Bertus Cornel-Beljaars Lage Zwaluwe
 Een naaimachine (100 jaar oud) en een mangel ... J. Kanters Hooge Zwaluwe
 Een scheepslantaarn ..... J. Polak Hooge Zwaluwe
 Een Belgische plattebuiskachel A. Schuurmans Hooge Zwaluwe
 Een palingschaar ..... Adr. Lucas d. Engelse
 Allerlei servies en keukengerei uit de jaren dertig, een emaille wasketel, een houten wasmand en een bakkersmand J. .... Polak Lage Zwaluwe
 Een graanmaat, een aardbeien mand en een houten schroefspindel ..... G. de Laat Lage Zwaluwe
 Een telefoontoestel staand model . K. Marijnissen Dordrecht
 Een wargaren, drie hoepelmakersrollen, een hoepelmakersbank een paligfuik, een oliejas, een biezen- koffer, een driestoot, een dissel, twee ijshaken, twee spranthaken en een bootshaak .... P. Dubbelman Lage Zwaluwe
 Een sikkels en een dissel ..... J. Hofman Lage Zwaluwe
 Een blotschaar ..... M. Baselier Lage Zwaluwe

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

OPROEP

Beste lezers en lezeressen,

Ondergetekende maakte door zijn werk, zo'n veertig jaar geleden, kennis met Hooge Zwaluwe. Dit had o.a. tot gevolg dat ik een meisje uit een familie Dubbelman leerde kennen en haar, als jongste uit het gezin van Huibert Dubbelman en Johan Weeland, trouwde. Het huwelijk is nog steeds in goede doen.

In de loop der jaren kwam ik tot de ontdekking dat er tussen deze familie en de aangetrouwde familie soms wonderlijke raakpunten waren. Steeds informierend en verhalen aanhorend, ben ik begonnen uit te zoeken of de nogal talrijke families met de naam Dubbelman ook echt familie van elkaar waren, hetgeen dikwijls werd ontkend. Na menig uurtje zoekwerk in het streekarchief Nassau-Brabant in Zevenbergen durf ik de stelling aan dat zij allen familie van elkaar zijn.

Ik meende eind 1600 aardig bij de bron te zijn, maar kan geen vaders en moeders van deze kinderen vinden. In 1674 wordt er uit het huwelijk van Adriaan Jan zn. Dubbelman en Willemke Hendriks een zoon Christiaan geboren en in 1675 wordt er uit het huwelijk van een Cornelis Jan zn. Dubbelman en Cornelia Pieters (dr. van Raamsdonk) een Teuntie geboren. Voorts leefde er in die tijd ook een Cornelis Corstiaan Dubbelman welke gehuwd was met Margaretha Gerrits. Deze Cornelis Corstiaan Dubbelman werd op 13 december 1688 aangesteld tot rotmeester burgerwacht te Hooge Zwaluwe.

Er leefde in die tijd ook een Pieter Cornelis zn. Dubbelman, welke gehuwd was met Catie Harms dr. van Raamsdonk.

In 1687 is er een Martijntje Dubbelman aangesteld als vroedvrouw te Hooge Zwaluwe.

Mijn vraag is nu: zijn er onder U die mij verder op weg kunnen helpen? In de kerkelijke registers kan ik ook niet achterhalen van waar deze vijf hierboven genoemde personen afkomstig zijn. Dit zou ik gaarne te weten willen komen.

Is er onder U iemand die mij iets meer kan vertellen over de familie van Raamsdonk, welke in de tweede helft van 1600 veelvuldig voorkomt in Hooge Zwaluwe.

Met belangstelling zie ik Uw reacties tegemoet. Ik ben gaarne bereid om daartoe een extra bezoekje aan Hooge Zwaluwe te brengen.

H.J.H. Noltes
Harm Boomstraat 19
7741 BP Coevorden
tel.: 05240-13039

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

OP- C.Q. AANMERKEN OP VOORGAANDE UITGAVEN VAN DE BURT

Breda, 2-11-90

Redactie,

Ondergetekende, Koosje Loozen heeft in De Burt nr 8 van september 1990, een stukje geschreven over de Gaete. Daarin heb ik vernoemd Rik Beljaars met de melkkar. Jammer genoeg had ik toen nog geen foto van het span.

Ik ben nog eens in de oude schoenendoos gaan kijken en vond bijgaande foto. Met Rik, de hondenkar en de smulpapen aan de boterhammen. Ik meen dat we tijdens het melken zogenaamd kampeerden. De tent is in elkaar gezet van tafelkleden. Graag had ik deze foto

nog geplaatst in een van de volgende Burt's. Misschien zijn er mensen van de Gaete die zichzelf nog herkennen op deze foto. Mijn broer, Jan Loozen, kan ik eruit halen. Bij voorbaat dank.

K. Loozen, Weilustlaan 238 4817 TR Breda

Naar aanleiding van het stukje betreffende het kapelleke aan de Helkantsedijk te Hooge Zwaluwe (zie De Burt nr 8 van septembder 1990) onderstaande brief:

Even een woordje over het kapelleke.

Het plan was oorspronkelijk van Pastoor Kocken en ontstond in '45 (misschien wel met dhr. E. Janssens, doch dat weet ik niet precies meer).

De plaats van het kapelleke was aanvankelijk gekozen bij Bart de Laat, in de bocht naar Wagenberg. Daar stonden in een soort driehoek een aantal kopbomen. Doch dat kon toen niet aangekocht worden omdat over dat stuk grond een nieuwe weg van Wagenberg, buiten het dorp Hooge Zwaluwe om, naar Lage Zwaluwe gepland was.

Dus dat liep mis. Het plan is toen in de kast terecht gekomen tot na de watersnood in 1953. Pastoor W. Schakenraad heeft het plan toen weer opgenomen en er werd gekozen voor het stukje grond van mijn ouders. 't Werd het Maria-kapelleke, de Middelaars Aller Genade.

Cees Theuns

Emiel Theuns heeft de letters, die nu op de gevel staan gemaakt.

Mijn vader, Cees Theuns, heeft al het graafwerk voor de fundering verricht. Tevens fungeerde hij overdag als opperman opdat 's avonds de overigen flink door konden werken. Helaas heeft hij de opening niet meer meegemaakt, hij lag toen ziek en is drie maanden na de opening, op 15 november 1956 overleden.

De onderscheiding "Pro Ecclesia En Pontifice" heeft Frans Theuns niet enkel vanwege de door hem verrichte werkzaamheden aan het kapelleke verkregen. Maar mede voor zijn deelname in het Kerkbestuur en de vele jaren dat hij voorzitter is geweest van de K.A.B..

Middels dit schrijven wilde ik de geschiedenis van het Maria- Kapelleke zo volledig mogelijk doen zijn.

Hoogachtend, A.F. v. Alphen-Theuns.

-0-

Rabobank Lage Zwaluwe

Contant geld opnemen?

Snel, veilig en gemakkelijk
met de geldautomaat
van de Rabobank

DE GELDAUTOMAAT: DAG EN NACHT TOT UW DIENST

OPENINGSTIJDEN : GRONINGENLAAN 105, LAGE ZWALUWE

MAANDAG T/M VRIJDAG:
09.00 UUR TOT 12.30 UUR
13.30 UUR TOT 16.00 UUR
VRIJDAGAVOND:
18.00 UUR TOT 19.30 UUR

ZITTING "DE RANK"
JULIANA STRAAT 16, HOOG ZWALUWE

MAANDAG EN VRIJDAG
10.00 UUR TOT 12.00 UUR

Rabobank
Meer bank voor je geld